

O D L U K E

A) Odluke domaćih sudova i drugih organa

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br. IV-P-2057/69
od 3. II 1970.

Vijeće: dr Vladimir Borić, dr Đuro Vranešić, dr Božidar Zubić

Brodarova odgovornost - Kupoprodaja C & F - Kod C & F kupoprodaje rizik za robu od kupca na prodavaoca prelazi prelaskom brodske ograde u luci ukrcaja - Za štete koje nakon toga nastanu prodavalac kupcu nije odgovoran, a kupac je dužan prodavaocu platiti kupovninu - Brodar ne odgovara prodavaocu za nenaplaćenu kupovninu, ako je uzrok neplaćanja nastao u vrijeme kada je rizik za robu prešao od prodavaoca na kupca - Pod ovom pretpostavkom prodavalac ima pravo zahtijevati plaćanje kupovnine od kupca, a ne tražiti naknadu štete za nenaplaćenu kupovninu od brodara - Brodar nije odgovoran za izjave svoga agenta, ako te izjave nisu utjecale na brodarovu pravnu poziciju prema tužitelju

Jedno jugoslavensko poduzeće sklopilo je C & F kupoprodaju o korparskoj robi s jednom američkom firmom. Roba je predana na brod tuženika koji je za nju izdao teretnicu. Kad je brod stigao na odredište, brodarov agent je izjavio kupcu da roba nije stigla. Kupac radi toga nije htio platiti prodavaocu kupovnu cijenu. Prodavaočev osiguratelj je nadoknadio prodavaocu kupovnu cijenu i tuži brodara da mu naknadi isplaćenu osigurninu.

Sporno je medju strankama da li je tuženi brodar dužan tužitelju platiti iznos od 5.149,07 dolara na ime naknade štete koju je tužitelj pretrpio zbog toga što tuženi brodar nije izručio primaocu po teretnici američkoj firmi "Coles & So." iz Brooklina korparsku robu za koju je izdao teretnicu od 13. VII 1966. g. kao ukrcaju na brod "Zvir", već je njegov agent primaocu po teretnici i kupcu robe tvrdio da roba nije ukrcaja, pa zbog toga primalac po teretnici i kupac robe nije tužitelju platio protuvrijednost odnosno robe. Naime agent tuženog "Cross Ocean Shipping" iz New Yorka u fazi ostvarivanja odštetnog zahtjeva kupca prema osiguratelju, svojim pismom potvrdio je kupcu da predmetni tovar robe od 27 koleta nije nikada ni ukrcajan, pa je postupak odštete kupcu bio doveden u situaciju da osiguratelj ne plati naknadu štete kupcu, te je kupac zbog toga odbio uplatu kupovne cijene.

Nesporno je medju strankama da se zahtjev tužiteljev osniva na činjenici da je tužitelj putem "Exportdrva", Rijeka, predao na prijevoz tuženom brodaru 8.VII 1966. g. i da je odnosna roba bila ukrcana na brod "Zvir" za koju mu je robu tuženi izdao teretnicu od 13.VII 1966. g. br.44, da je tužitelj fakturirao robu svom kupcu u New Yorku; da kupac nije platio robu zbog toga što je bio obaviješten da roba nije stigla u New York, da se povodom toga tužitelj obratio agentu tuženoga u New Yorku, koji ga je obavijestio pismom od 24.I 1967. g. da roba nije otpremljena brodom "Zvir" niti ima traga da je stigla na odredište, da je povodom toga tužitelj tražio tuženoga da mu plati izgubljenju robu, a ovaj mu je ponudio, da bi se riješio odgovornosti, bagatelni dio štete, koji je tužitelj odbio primiti.

U toku spora tužitelj je podneskom od 22.I 1970. g. svoj zahtjev osnovao na naknadi štete koju je tužitelju prouzročio tuženikov agent time što je potvrdom od 6.V 1968. g. tvrdio da sporna roba nikad nije ukrcana, i time pridonio da kupac, što nije ostvario osiguranje, zbog te tvrdnje ne plati tužitelju kupovnu cijenu C & F kod koje osiguranje vrši kupac i snosi sam rizik, koji neostvarenjem od strane osiguratelja nije pridonio da se tužitelj regresira za cijenu.

Povodom tužbe i odgovora na tužbu tuženi je stavio prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije na strani tužitelja, ističući da tužitelj nije primalac po teretnici, a niti mu je primalac ustupio svoja prava iz teretnice, stavio je prigovor zastarjelosti potraživanja, kao i prigovor presudjene stvari, ističući da je po istom predmetu i po istoj teretnici tužitelj u sporu P-1113/68 tužio tuženoga za naknadu štete zbog gubitka tereta, pa je s tim zahtjevom odbijen pravomoćnom presudom.

Usprotivio se preinačenju tužbe u tužiteljevu podnesku od 22.I 1970.g.

Na raspravi od 29.I 1970.g. tužitelj je ostao kod svoga tužbenog zahtjeva kako ga je postavio u svom podnesku od 22.I 1970.g, a tuženi je stavio prigovor preinačenja tužbe, a u vezi s navodima tužitelja u njegovom podnesku istakao da je nesporna činjenica da je tužitelj po svom špediteru "Exportdrvo" ukrcao na brod "Zvir" odnosni teret i da mu je za to izdana teretnica br.44. Istakao je da je tužitelj prodao robu svom kupcu po klauzuli C & F, pa je obzirom na to predajom robe stekao pravo da od kupca traži naplatu robe jer je rizik prešao na kupca; ako je kupac odbio da plati kupovnu cijenu mogao je svoje pravo prema kupcu ostvariti iz kupoprodajnog ugovora. Pa bez obzira na bilo kakve obavijesti agenta tuženi ne bi pretrpio nikakvu štetu.

Istakao je da je tužitelj kupac bio pravovremeno od tužitelja obaviješten da je predmetna roba izgubljena, pa ukoliko je tužitelj kupac robu osigurao, mogao je naplatiti gubitak odnosne robe od svoga osiguratelja.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz slijedećih razloga:

Prema vlastitoj tvrdnji tužitelj je sam prodao robu za koju traži naknadu štete zbog navodnog propusta agenta tuženoga po klauzuli C & F New York. Prema pravnim pravilima o kupoprodaji te robe (OU 112 odnosno Inkoterms 1953.) tužitelj kao prodavalac robe izvršio je svoju obavezu iz kupoprodaje predajom robe brodaru i pribavljanjem teretnice i ostalih isprava i predajom istih kupcu robe. Nakon što je roba prešla ogradu broda u luci ukrcaja prešao je i rizik na kupca, te je tužitelj kao prodavalac robe bio ovlašten da od kupca traži naplatu odnosne robe. Ako je roba koju je predao prema teretnici br.44 izgubljena ili nije predana na odredište kupcu, kupac je jedino legitimiran prema tuženom kao brodaru da od njega traži naknadu štete za neisporučenu odnosno izgubljenu robu. Obzirom na to u ovom sporu o takovoj kupoprodaji tužitelj u stvari nije legitimiran na naknadu štete prema tuženom. Razmatrajući pitanje da li je tuženi odgovoran za eventualnu naknadu štete zbog nemogućnosti naplate kupovne cijene od prodavaoca robe zbog toga što je navodno agent tuženoga u luci iskrcaja obavijestio primaoca da roba nije ukrcana, valja istaći da ovakav zahtjev tužitelj nije osnovan.

Naime, iako tuženi kao brodar odgovara za propuste osoba kojima se u svom poslovanju služi, a to je nesumnjivo i agent tuženoga u luci iskrcaja, ne može se uzeti da bi nemogućnost naplate kupovnine od kupca robe samim tim nastupila. Naime, ako je nakon prispjeća broda u luku iskrcaja brodarov agent izjavio ovlaštenom primaocu robe po teretnici, tj. u konkretnom slučaju tužiteljevu kupcu robe da roba po teretnici nije ukrcana, a nakon toga se utvrdilo da je roba bila ipak ukrcana i da je izgubljena pa je to bilo saopćeno od strane tuženoga tužitelju kao prodavaocu robe, ili kupcu robe kao primaocu po teretnici, pravo za naknadu štete zbog neisporuke robe odnosno pravo na naplatu robe po ugovoru o kupoprodaji i nadalje je ostalo na tužitelju kao prodavaocu prema kupcu, jer je rizik za robu prešao na kupca.

Ako je dakle tužitelj kao prodavalac robe propustio naplatiti kupovnu cijenu za isporučenu robu, za tu okolnost nije odgovoran tuženi kao vozar, jer svojim postupkom nije onemogućio tužitelju kao prodavaocu robe da ostvari svoja prava prema kupcu iz ugovora o prijevozu, a niti je omogućio kupcu robe da ostvari eventualna svoja prava prema osiguratelju robe ili prema tuženom brodaru iz teretnice.

Naime u toku spora tužitelj povodom prigovora tuženoga da nije legitimiran na tužbu jer nema teretnice, niti mu je potraživanje iz teretnice cedirano, ničim nije dokazao da bi mu potraživanje kupca prema tuženom kao brodaru bilo od strane primaoca robe tj. kupca cedirano. Sama okolnost da je agent brodarov dao izjavu da roba nije ukrcana ne može biti osnova za traženje naknade štete bilo s koga naslova prema brodaru.

Ako je netko pretrpio štetu zbog eventualno pogrešnih davanja obavještenja od strane brodarova agenta u pogledu okolnosti da li je roba ukrcana ili ne, odnosno da li je izgubljena, to bi mogao biti samo kupac robe i ovlašteni posjednik teretnice.

Prema tome ako je tužitelj kao prodavalac po klauzuli C & F pustio iz obaveze svoga kupca pa je od toga pretrpio štetu, onda je sam kriv svojoj šteti, te ne može naknadu takve štete tražiti od tuženoga.

G.B.

Bilješka.- Čini nam se da je sud tužbu mogao odbiti i iz jednostavnijih razloga. Kad je naime brodar za primljeni teret izdao teretnicu, prema njemu je aktivno legitimiran samo zakoniti imalac teretnice, i to iz naslova u teretnici, ili osoba kojoj on to svoje pravo cedira. U gornjem sporu tužbu je podnio naručitelj prijevoza koji nije bio zakoniti imalac teretnice, a niti je imao cedirano pravo od primaoca, pa prema tome nije imao ni aktivne legitimacije prema brodaru.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.IV-Sl-163/70
od 17.II 1970.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, prof.dr Branko Jakaša

Prijevoz kamionom - Vozarina - Odnos između kupoprodajnog ugovora i ugovora o prijevozu - Dužnost plaćanja vozarine - Između kupoprodajnog ugovora i ugovora o prijevozu nema nikakve pravne veze, pa se vozar ne može pozivati, zahtijevajući da mu kupac plati vozarinu, na klauzule kupoprodajnog ugovora prema kojima kupac plaća vozarinu - U nedostatku tovarnog lista za dužnost plaćanja vozarine mjerodavne su klauzule zaključnice - Klauzule zaključnice, pre-